

prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău
Judecător: A. Negru
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: A. Panov, M. Anton, I. Cotruță

ÎNCHEIERE

12 iulie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Nicolae Craiu și Oleg Sternioală

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Benga Feodosia, prin intermediul avocatului Marin Postu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Benga Feodosia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, privind repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 2 martie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Benga Feodosia, fiind menținută hotărârea Judecătoriai Buiucani, mun. Chișinău din 10 iunie 2016,

c o n s t a t ă :

La 15 februarie 2016, Benga Feodosia, prin intermediul avocatului Postu Martine, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, privind repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, 10 septembrie 2014, agentul constator al Inspectoratului de Poliție Criuleni, Busuioc O., a încheiat, în privința acesteia, procesul - verbal cu privire la contravenție MAI 02074167 înregistrat cu nr. 2014212074167, în baza căruia a constatat încălcarea prevederilor art. 69 alin. (1) din Codul contravențional și a aplicat o amendă contravențională sub formă de amendă în cuantum de 20 unități convenționale (400 lei). Astfel, a fost stabilit că, la 9 septembrie 2014, ora 18.00, în s. Porumbeni din raionul Criuleni, în ograda cet. Kebeș Alexei, Benga Feodosia l-a numit cu cuvinte înjositoare pe Kebeș Alexei, înjosindu-i onoarea și demnitatea de cetățean.

În această ordine de idei, reclamanta a precizat că, la 19 septembrie 2014, a depus o contestație împotriva procesului - verbal cu privire la contravenție din 10 septembrie 2014, solicitând anularea acestuia, ca fiind neîntemeiat, și încetarea procesului contravențional. Așadar, la 14 noiembrie 2014, Judecătoria Criuleni a adoptat hotărârea, prin care a respins plângerea contravențională a acesteia,

contestând-o cu recurs la 27 noiembrie 2014. Prin urmare, la 20 ianuarie 2015, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău a admis recursul reclamantei și a remis cauza pentru examinare în aceeași instanță în alt complet de judecată.

În continuare, la 19 martie 2015, Judecătoria Criuleni a hotărât admiterea contestației și anularea procesului – verbal cu privire la contravenție din 10 septembrie 2014. Cu toate acestea, la 6 mai 2015, Curtea de Apel Chișinău a decis casarea hotărârii primei instanțe și remiterea cauzei pentru examinare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Reclamanta a susținut că, în perioada mai 2015 - noiembrie 2015, au avut loc 3 ședințe de judecată în cauza dată la care a participat fie personal, fie reprezentantul acesteia. Astfel, la 16 noiembrie 2015, Judecătoria Criuleni a adoptat hotărârea, prin care a admis integral contestația acesteia și a anulat procesul - verbal cu privire la contravenție din 10 septembrie 2014, dispunând încetarea procesului contravențional în legătură cu expirarea termenului de prescripție. Hotărârea a devenit irevocabilă la 1 decembrie 2015.

Cu privire la motivele depunerii cererii de chemare în judecată, Benga Feodosia a pretins că a suportat mai multe cheltuieli de transport pentru a se prezenta la ședințele de judecată în care s-a examinat cauza contravențională. În mod corespunzător, aceasta și reprezentantul acesteia au fost nevoiți să se deplaseze de 6 ori la ședințele fixate în cadrul Judecătoriei Criuleni (32 km tur și 32 km retur), precum și de 2 ori la Curtea de Apel Chișinău, într-o perioadă totală ce depășește limitele unui an calendaristic. Totodată, ca exemplu, reclamanta a specificat că reprezentantul acesteia a achitat suma de 147 lei pentru deplasarea la ședința de judecată fixată pentru 16 noiembrie 2015 la Judecătoria Criuleni, ceea ce constituie cheltuieli pentru alimentarea cu petrol a automobilului său. Așadar, în aceste circumstanțe, aceasta a considerat că este îndreptățită să pretindă restituirea cheltuielilor efectuate, în legătură cu deplasarea spre și de la instanțele care au examinat cauza contravențională.

Reclamanta a estimat prejudiciul moral cauzat de organele de stat la suma de 10 000 lei, fiind suficient să acopere: stresul continuu timp de mai bine de un an de zile, atitudinea disprețuitoare a polițiștilor care au inițiat procesul contravențional, precum și a pretinsei părții vătămate și a rudelor acesteia, grija de a respecta termenele de contestare a actelor procesuale, întreruperea timpului de muncă și de odihnă pentru deplasarea la ședințele de judecată inclusiv stresul cauzat membrilor familiei.

Solicită Benga Feodosia, repararea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a prejudiciului material în quantum de 147 lei și a prejudiciului moral în valoare de 10 000 lei (f. d. 5).

În același timp, reclamanta a cerut compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 500 lei (f. d. 39).

Pe parcursul examinării cauzei, pârâtul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca nefondată și lipsită de temei (f. d. 27 – 29).

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 10 iunie 2016, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată (f. d. 40, 47 – 48).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 2 martie 2017, a fost respins apelul declarat de către Benga Feodosia, fiind menținută hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 10 iunie 2016 (f. d. 76 – 82).

La adoptarea soluției, instanța de apel a reținut că amenda contravențională a fost aplicată în privința Feodosiei Benga de către agentul constatator din cadrul Inspectoratului de Poliție Criuleni. Astfel, instanța a apreciat că prima instanța a statuat corect că pretențiile apelantei/reclamantei, privind repararea prejudiciului material și moral, au fost formulate împotriva pârâtului necorespunzător.

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel s-a călăuzit, în special, de art. 3 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 1545 – XII din 25 februarie 1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și de art. 1405, 1422 alin. (1) și (3), 1423 alin. (1) și (2) din Codul civil.

La 20 martie 2017, Curtea de Apel Chișinău le-a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 2 martie 2017 (f. d. 83).

La 29 aprilie 2017, prin intermediul avocatului Postu Marin, dna Benga Feodosia a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 2 martie 2017, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanței din 10 iunie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, dna Benga Feodosia a afirmat că argumentele instanțelor judecătorești, privind respingerea acțiunii sale, sunt în contradicție cu art. 5 alin. (1) din Legea nr. 1545 – XII din 25 februarie 1998 și art. 1405 alin. (1) din Codul civil. Mai mult, conform jurisprudenței CtEDO (cauza Zilberberg c. Moldovei din 1 februarie 2005), aceasta a susținut că a fost acuzată și sancționată pentru o faptă penală. Prin urmare, motivul respectiv constituie un temei de despăgubire în baza Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În concluzia, recurenta a subliniat că Ministerul Justiției al Republicii Moldova urmează să răspundă în fața instanței judecătorești cu privire la pretențiile intentată împotriva statului, iar ulterior să inițieze acțiune în regres față de persoanele responsabile de intentarea ilegală a procesului contravențional/penal.

La 29 mai 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs Ministerului Justiției al Republicii Moldova, informându-l că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 103).

Până la data examinării cauzei, intimatul nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs, formulată de Benga Feodosia, prin intermediul avocatului Marin Postu, este inadmisibilă, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Mandatul nr. 0887143 din 22 ianuarie 2016 dovedește faptul că avocatul Marin Postu a fost împuternicit în mod legal să atace hotărârea judecătorească și să reprezinte interesele dnei Benga Feodosia, care era în drept să declare prezentul recurs (f. d. 3), fiind respectate dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă, iar materialele cauzei confirmă că cererea nu a fost examinată anterior.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Având în vedere dispozițiile de drept enunțate, instanța de recurs constată că recursul, declarat de Benga Feodosia, prin intermediul avocatului Marin Postu, la 29 aprilie 2017, este depus în termen, deoarece la materialele cauzei nu există dovada primirii de către recurent a copieii deciziei integrale a Curții de Apel Chișinău din 2 martie 2017.

Din considerentele prezentate mai sus, instanța observă că cererea de recurs nu a întrunit condițiile de inadmisibilitate prevăzute de art. 433 lit. b), c), d) din Codul de procedură civilă, fiind necesar, finalmente, de a examina argumentele din recurs susținute prin prisma art. 433 lit. a).

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al aceste căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiashvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu, Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia, Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, para. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*a se vedea, de exemplu, Kukkonen v. Finlanda (nr. 2)*, ibidem, para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, ibidem, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și buneii-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis, Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, para. 41, *Marc Brauer*, ibidem, para. 35; *Miessen*, ibidem, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

În speță, instanța constată că cererea de recurs declarată de către dna Benga Feodosia este formulată în baza art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, așa cum prevede art. 437 alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă.

Complețul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurentului întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său

de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Astfel, trebuie subliniat că, din examinarea argumentelor invocate, reiese că recurentul a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat.

În baza celor prezentate, completul Colegiului consideră că Benga Feodosia nu a adus suficiente argumente cu privire încălcările comise de instanța de apel, pe care le-ar fi considerat esențiale și ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze/modifice hotărârea judecătorească contestată. Prin urmare, temeiurile invocate nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă.

Un raționament subsidiar al instanței în susținerea poziției sale constă în faptul că recurentul a fost reprezentat de către avocatul Postu Marin, persoană abilitată și calificată, conform art. 1 al Legii cu privire la avocatură, să pledeze și să acționeze în numele clienților lor, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să reprezinte în materie juridică clienții lui. Astfel, acesta a fost în măsură să cunoască condițiile pentru admisibilitatea unei cereri de recurs, în baza modului de redactare a articolului 433 lit. a) în Codul de procedură civilă și interpretarea suficient de clară și coerentă a acestuia de Curtea Supremă de Justiție în jurisprudența sa constantă (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Trevisanato v. Italia*, ibidem, para. 45).

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), ibidem, para. 24; *Beniamin Nersesyan*, ibidem, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurenta Benga Feodosia, prin intermediul avocatului Postu Marin, a formulat prezenta cerere după ce a beneficiat de o procedură contradictorie pe fond și a avut posibilitatea de a fi audiat de o primă instanță și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecății nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară.

Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. Deci, conjunctură stabilită mai sus este proporțională cu scopul legitim urmărit, iar, în viziunea instanței, însăși esența dreptului de acces la instanță nu a fost afectată.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite *supra*, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Benga Feodosia, prin intermediul avocatului Marin Postu, nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Benga Feodosia, prin intermediul avocatului Marin Postu.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală